

TRACTATENBLAD

VAN HET

KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

JAARGANG 1981 Nr. 64

A. TITEL

*Statuut van de Internationale Arbeidsorganisatie;
Versailles, 28 juni 1919*

B. TEKST

De Engelse en de Franse tekst, zoals gewijzigd tot en met de wijziging van 22 juni 1972, zijn geplaatst in *Trb.* 1975, 102.

C. VERTALING

Zie *Trb.* 1975, 102.

D. PARLEMENT

Zie *Trb.* 1953, 130, *Trb.* 1962, 120, *Trb.* 1963, 82, *Trb.* 1965, 41, *Trb.* 1972, 83, *Trb.* 1973, 38, *Trb.* 1974, 69 en *Trb.* 1975, 102.

E. BEKRACHTIGING

Zie *Trb.* 1953, 130, *Trb.* 1962, 120, *Trb.* 1963, 82, *Trb.* 1965, 41, *Trb.* 1966, 139, *Trb.* 1973, 38, *Trb.* 1974, 69, *Trb.* 1975, 102 en *Trb.* 1977, 105.

Behalve de in *Trb.* 1974, 69, *Trb.* 1975, 102 en *Trb.* 1977, 105 genoemde Staten heeft voorts nog de volgende Staat, in overeenstemming met artikel 5, eerste lid, van de *Akte van wijziging van 22 juni 1972* een akte van bekrachtiging van die Akte nedergelegd bij de Directeur-Generaal van het Internationale Arbeidsbureau:

Portugal 14 oktober 1977

F. TOETREDING

Zie *Trb.* 1953, 130, *Trb.* 1962, 120, *Trb.* 1963, 82, *Trb.* 1964, 137, *Trb.* 1965, 41, *Trb.* 1966, 139, *Trb.* 1968, 174, *Trb.* 1969, 174, *Trb.* 1972, 83, *Trb.* 1974, 69 en *Trb.* 1977, 105.

Behalve de aldaar genoemde zijn nog de volgende Staten, in overeenstemming met artikel 1 van het Statuut, door nederlegging van een akte van aanvaarding bij de Directeur-Generaal van het Internationale Arbeidsbureau, Partij geworden bij het Statuut, zoals gewijzigd op 22 juni 1972.

Swaziland	20 mei 1975
Bahamas	25 mei 1976
Mozambique	28 mei 1976
Bahrein	18 april 1977
Seychellen	25 april 1977
Botswana	27 februari 1978
Djibouti	3 mei 1978
de Comoren	23 oktober 1978
Kaapverdië	3 april 1979
Grenada	9 juli 1979
Vietnam	17 januari 1980
de Verenigde Staten van Amerika ¹⁾	18 februari 1980
Sint Lucia	9 april 1980
Equatoriaal Guinee	30 januari 1981

¹⁾ Vgl. rubriek I.

In overeenstemming met artikel 1, vierde lid, van het Statuut en op grond van de Resoluties van resp. 4 juni 1976 en 23 juni 1978 van de Algemene Vergadering van de Internationale Arbeidsorganisatie zijn de volgende Staten Partij geworden bij het Statuut, zoals gewijzigd op 22 juni 1972:

Angola ¹⁾	4 juni 1976
Namibië (vertegenwoordigd door de Raad van Namibië)	3 oktober 1978

¹⁾ De Regering van Angola blijft gebonden aan de verplichtingen van de Internationale Arbeidsverdragen welke voor haar grondgebied van kracht waren ten tijde van het verkrijgen van de onafhankelijkheid.

G. INWERKINGTREDING

Zie *Trb.* 1953, 130, *Trb.* 1962, 120, *Trb.* 1963, 82, *Trb.* 1965, 41 en *Trb.* 1975, 102.

Ingevolge artikel 1, vijfde lid, tweede zin, zijn de bepalingen van het Statuut op 6 november 1977 voor de Verenigde Staten van Amerika buiten werking getreden.¹⁾

¹⁾ Vgl. rubriek F.

I. OPZEGGING

Zie *Trb.* 1953, 130.

In overeenstemming met artikel 1, vijfde lid, eerste zin, van het Statuut heeft de volgende Staat de Directeur-Generaal van het Internationale Arbeidsbureau kennis gegeven van zijn voornemen zich uit de Organisatie terug te trekken:

de Verenigde Staten van Amerika¹⁾ . . . 6 november 1975

¹⁾ Vgl. rubriek F.

J. GEGEVENS

Zie *Trb.* 1953, 130 en laatstelijk *Trb.* 1977, 105.

Voor het op 26 juni 1945 te San Francisco tot stand gekomen Handvest der Verenigde Naties zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1980, 41.

Voor het op 26 juni 1945 te San Francisco tot stand gekomen Statuut van het Internationale Gerechtshof zie ook *Trb.* 1979, 36.

Het op blz. 3 van *Trb.* 1977, 105 gegeven overzicht van de door de Internationale Arbeidsconferentie aangenomen Verdragen dient als volgt te worden aangevuld:

Nr. Verdrag	Titel van het Verdrag en datum waarop het is aangenomen	Vindplaats Verdrag
148	Drieënzestigste Internationale Arbeidsconferentie, Genève 1977 Verdrag betreffende de bescherming van werknemers tegen beroepsrisico's in het werkmilieu als gevolg van luchtverontreiniging, lawaai en trillingen; Genève, 20 juni 1977	<i>Trb.</i> 1978, 26
149	Verdrag betreffende tewerkstelling en arbeids- en levensomstandigheden van verplegend personeel; Genève, 21 juni 1977	<i>Trb.</i> 1978, 89
150	Vierenzestigste Internationale Arbeidsconferentie, Genève 1978 Verdrag betreffende de bestuurstaak op het gebied van de arbeid: taak, functies en organisatie; Genève, 26 juni 1978	<i>Trb.</i> 1978, 147 en 1980, 144

Nr. Verdrag	Titel van het Verdrag en datum waarop het is aangenomen	Vindplaats Verdrag
151	Verdrag betreffende de bescherming van het vakverenigingsrecht en procedures voor het vaststellen van arbeidsvoorwaarden in de openbare dienst; Genève, 27 juni 1978 Vijfenzestigste Internationale Arbeidsconferentie, Genève 1979	<i>Trb.</i> 1979, 50
152	Verdrag betreffende de arbeidsveiligheid en gezondheid in havenarbeid; Genève, 27 juni 1979	<i>Trb.</i> 1980, 107
153	Verdrag betreffende de arbeidsduur en rusttijden in het wegvervoer; Genève, 27 juni 1979	

De Internationale Arbeidsconferentie heeft in haar drieënzestigste zitting op 20 en 21 juni 1977 aangenomen:

Aanbeveling 156 betreffende de bescherming van werknemers tegen beroepsrisico's in het werkmilieu als gevolg van luchtverontreiniging, lawaai en trillingen.

Aanbeveling 157 betreffende tewerkstelling en arbeids- en levensomstandigheden van verplegend personeel.

Voor de tekst van bovengenoemde Aanbevelingen en de vertaling in het Nederlands zie rubriek J van resp. *Trb.* 1978, 26 en *Trb.* 1978, 89.

De Internationale Arbeidsconferentie heeft in haar viereenzestigste zitting op 26 en 27 juni 1978 aangenomen:

Aanbeveling 158 betreffende de bestuurstaak op het gebied van de arbeid: taak, functies en organisatie.

Aanbeveling 159 betreffende procedures voor het vaststellen van arbeidsvoorwaarden in de openbare dienst.

Voor de tekst van bovengenoemde Aanbevelingen en de vertaling in het Nederlands zie rubriek J van resp. *Trb.* 1978, 147 en *Trb.* 1979, 50.

De Internationale Arbeidsconferentie heeft in haar vijfenzestigste zitting op 27 juni 1979 aangenomen:

Aanbeveling 160 betreffende de arbeidsveiligheid en gezondheid in havenarbeid.

Aanbeveling 161 betreffende de arbeidsduur en rusttijden in het wegvervoer.

Voor de tekst van eerstgenoemde Aanbeveling en de vertaling in het Nederlands zie rubriek J van *Trb.* 1980, 107.

De Internationale Arbeidsconferentie heeft in haar zesenzestigste zitting op 25 juni 1980 aangenomen:

Aanbeveling 162 betreffende oudere werknemers.

De tekst van Aanbeveling 162 en de vertaling in het Nederlands luiden als volgt:

*Recommendation 162***Recommendation concerning older workers**

The General Conference of the International Labour Organisation,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its Sixty-sixth Session on 4 June 1980, and

Recalling that the Discrimination (Employment and Occupation) Convention and Recommendation, 1958, do not include age among the grounds for discrimination listed therein, but provide for possible additions to the list, and

Recalling the specific provisions relating to older workers in the Employment Policy Recommendation, 1964, and in the Human Resources Development Recommendation, 1975, and

Recalling the terms of existing instruments relating to the social security of older persons, in particular the Invalidity, Old-Age and Survivors' Benefits Convention and Recommendation, 1967, and

Recalling also the provisions of article 6, paragraph (3), of the Declaration on Equality of Opportunity and Treatment for Women Workers, adopted by the International Labour Conference at its Sixtieth Session in 1975, and

Considering it desirable to supplement the existing instruments with standards on equality of opportunity and treatment for older workers, on their protection in employment and on preparation for and access to retirement, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to older workers: work and retirement, which is the fourth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of a Recommendation,

adopts this twenty-third day of June of the year one thousand nine hundred and eighty the following Recommendation, which may be cited as the Older Workers Recommendation, 1980:

*Recommandation 162***Recommandation concernant les travailleurs âgés**

La Conférence générale de l'Organisation internationale du Travail,

Convoquée à Genève par le Conseil d'administration du Bureau international du Travail et s'y étant réunie le 4 juin 1980, en sa soixante-sixième session;

Rappelant que la convention et la recommandation concernant la discrimination (emploi et profession), 1958, n'incluent pas l'âge dans les motifs de discrimination qu'elles énumèrent mais prévoient la possibilité d'adjonctions à la liste desdits motifs;

Rappelant les dispositions expresses concernant les travailleurs âgés contenues dans la recommandation concernant la politique de l'emploi, 1964, et dans la recommandation concernant le développement des ressources humaines, 1975;

Rappelant les dispositions des instruments existants en matière de sécurité sociale des personnes âgées, notamment de la convention et de la recommandation concernant les prestations d'invalidité, de vieillesse et de survivants, 1967;

Rappelant en outre les dispositions de l'article 6, paragraphe 3, de la Déclaration sur l'égalité de chances et de traitement pour les travailleuses, adoptée par la Conférence internationale du Travail à sa sixième session en 1975;

Considérant qu'il serait souhaitable de compléter les instruments existants en ce qui concerne l'égalité de chances et de traitement en faveur des travailleurs âgés, leur protection en matière d'emploi et la préparation et l'accès à la retraite;

Après avoir décidé d'adopter diverses propositions relatives aux travailleurs âgés: travail et retraite, question qui constitue le quatrième point à l'ordre du jour de la session;

Après avoir décidé que ces propositions prendraient la forme d'une recommandation,

adopte, ce vingt-troisième jour de juin mil neuf cent quatre-vingt, la recommandation ci-après, qui sera dénommée Recommandation sur les travailleurs âgés, 1980:

I. General Provisions

1. (1) This Recommendation applies to all workers who are liable to encounter difficulties in employment and occupation because of advancement in age.

(2) In giving effect to this Recommendation, a more precise definition of the workers to whom it applies, with reference to specific age categories, may be adopted in each country, in a manner consistent with national laws, regulations and practice and appropriate under local conditions.

(3) The workers to whom this Recommendation applies are referred to herein as "older workers".

2. Employment problems of older workers should be dealt with in the context of an over-all and well balanced strategy for full employment and, at the level of the undertaking, of an over-all and well balanced social policy, due attention being given to all population groups, thereby ensuring that employment problems are not shifted from one group to another.

II. Equality of Opportunity and Treatment

3. Each Member should, within the framework of a national policy to promote equality of opportunity and treatment for workers, whatever their age, and of laws and regulations and regulations and of practice on the subject, take measures for the prevention of discrimination in employment and occupation with regard to older workers.

4. Each Member should, by methods appropriate to national conditions and practice—

(a) make provision for the effective participation of employers' and workers' organisations in formulating the policy referred to in Paragraph 3 of this Recommendation;

(b) make provision for the effective participation of employers' and workers' organisations in promoting the acceptance and observance of this policy;

(c) enact such legislation and/or promote such programmes as may be calculated to secure the acceptance and observance of the policy.

5. Older workers should, without discrimination by reason of their age, enjoy equality of opportunity and treatment with other workers as regards, in particular—

(a) access to vocational guidance and placement services;

(b) access, taking account of their personal skills, experience and qualifications, to—

I. Dispositions générales

1. (1) La présente recommandation s'applique à tous les travailleurs qui, parce qu'ils avancent en âge, sont susceptibles de rencontrer des difficultés en matière d'emploi et de profession.

(2) Lors de la mise en oeuvre de la présente recommandation, une définition plus précise des travailleurs auxquels elle s'applique par référence à des groupes d'âge déterminés peut être adoptée dans chaque pays en conformité avec la législation et la pratique nationales, et de manière appropriée aux conditions locales.

(3) Les travailleurs auxquels s'applique la présente recommandation sont dénommés «les travailleurs âgés».

2. Les problèmes de l'emploi des travailleurs âgés devraient être traités dans le contexte d'une stratégie globale et équilibrée de plein emploi et, au niveau de l'entreprise, d'une politique sociale globale et équilibrée, en tenant dûment compte de tous les groupes de la population et en assurant par là que les problèmes de l'emploi ne seront pas reportés d'un groupe sur un autre.

II. Egalité de chances et de traitement

3. Tout Membre devrait, dans le cadre d'une politique nationale visant à promouvoir l'égalité de chances et de traitement pour les travailleurs, quel que soit leur âge, et dans le cadre de sa législation et de sa pratique en la matière, prendre des mesures pour empêcher toute discrimination en matière d'emploi et de profession à l'égard des travailleurs âgés.

4. Tout Membre devrait, par des méthodes adaptées aux circonstances et aux usages nationaux:

a) prendre des mesures pour que les organisations d'employeurs et de travailleurs puissent participer effectivement à l'élaboration de la politique visée au paragraphe 3 de la présente recommandation;

b) prendre des mesures pour que les organisations d'employeurs et de travailleurs puissent participer effectivement à la promotion de l'acceptation et de l'application de cette politique;

c) promulguer des lois et/ou encourager des programmes propres à assurer cette acceptation et cette application.

5. Les travailleurs âgés devraient jouir, sans discrimination due à leur âge, de l'égalité de chances et de traitement avec les autres travailleurs, notamment en ce qui concerne:

a) l'accès aux services d'orientation professionnelle et de placement;

b) l'accès, compte tenu de leurs aptitudes personnelles, de leur expérience et de leurs qualifications:

(i) employment of their choice in both the public and private sectors: Provided that in exceptional cases age limits may be set because of special requirements, conditions or rules of certain types of employment;

(ii) vocational training facilities, in particular further training and retraining;

(iii) paid educational leave, in particular for the purpose of training and trade union education;

(iv) promotion and eligibility for distribution of tasks;

(c) employment security, subject to national law and practice relating to termination of employment and subject to the results of the examination referred to in Paragraph 22 of this Recommendation;

(d) remuneration for work of equal value;

(e) social security measures and welfare benefits;

(f) conditions of work, including occupational safety and health measures;

(g) access to housing, social services and health institutions, in particular when this access is related to occupational activity or employment.

6. Each Member should examine relevant statutory provisions and administrative regulations and practices in order to adapt them to the policy referred to in Paragraph 3 of this Recommendation.

7. Each Member should, by methods appropriate to national conditions and practice—

(a) ensure as far as possible the observance of the policy referred to in Paragraph 3 of this Recommendation in all activities under the direction or control of a public authority;

(b) promote the observance of that policy in all other activities, in co-operation with employers' and workers' organisations and any other bodies concerned.

8. Older workers and trade union organisations as well as employers and their organisations should have access to bodies empowered to examine and investigate complaints regarding equality of opportunity and treatment, with a view to securing the correction of any practices regarded as in conflict with the policy.

9. All appropriate measures should be taken to ensure that guidance, training and placement services provide older workers with the facilities, advice and assistance they may need to enable them to take full advantage of equality of opportunity and treatment.

i) à l'emploi de leur choix, tant dans le secteur public que privé, sous réserve des cas où, exceptionnellement, des conditions d'âge peuvent être spécifiées en raison des exigences, des conditions ou des réglementations particulières à certains emplois;

ii) aux facilités de formation professionnelle, en particulier de perfectionnement et de recyclage;

iii) au congé-éducation payé, en particulier à des fins de formation et d'éducation syndicale;

iv) à la promotion et à une juste répartition des tâches;

c) la sécurité de l'emploi, sous réserve de la loi et de la pratique nationales relatives au licenciement et des résultats de l'examen mentionné au paragraphe 22 de la présente recommandation;

d) la rémunération pour un travail de valeur égale;

e) les mesures de sécurité sociale et les prestations sociales;

f) les conditions de travail, y compris les mesures de sécurité et d'hygiène;

g) l'accès au logement, aux services sociaux et aux institutions de santé, en particulier lorsque cet accès est lié à l'activité professionnelle ou à l'emploi.

6. Tout Membre devrait examiner les dispositions législatives et les dispositions et pratiques administratives pertinentes en vue de les adapter à la politique visée au paragraphe 3 de la présente recommandation.

7. Tout Membre devrait, par des méthodes adaptées aux conditions et aux pratiques nationales:

a) assurer dans la mesure du possible l'application de la politique visée au paragraphe 3 de la présente recommandation dans toutes les activités placées sous la direction ou le contrôle d'une autorité publique;

b) promouvoir l'application de cette politique dans toutes les autres activités, en coopération avec les organisations d'employeurs et de travailleurs et tous autres organismes concernés.

8. Les travailleurs âgés et les organisations syndicales ainsi que les employeurs et leurs organisations devraient avoir accès aux organismes chargés d'examiner des plaintes relatives à l'égalité de chances et de traitement et de procéder à des enquêtes à leur sujet en vue de corriger toute pratique considérée comme contraire à cette politique.

9. Toutes mesures appropriées devraient être prises pour s'assurer que les services d'orientation, de formation et de placement fournissent aux travailleurs âgés les facilités, les conseils et l'aide dont ils peuvent avoir besoin pour bénéficier pleinement de l'égalité de chances et de traitement.

10. Application of the policy referred to in Paragraph 3 of this Recommendation should not adversely affect such special protection or assistance for older workers as is recognised to be necessary.

III. Protection

11. Within the framework of a national policy to improve working conditions and the working environment at all stages of working life, measures appropriate to national conditions and practice designed to enable older workers to continue in employment under satisfactory conditions should be devised, with the participation of the representative organisations of employers and workers.

12. (1) Studies should be undertaken, with the participation of employers' and workers' organisations, in order to identify the types of activity likely to hasten the ageing process or in which older workers encounter difficulties in adapting to the demands of their work, to determine the reasons, and to devise appropriate solutions.

(2) These studies may be part of a general system for evaluating jobs and corresponding skills.

(3) The results of the studies should be widely disseminated, in particular to employers' and workers' organisations and, as the case may be, through them to the older workers concerned.

13. Where the reasons for the difficulties in adaptation encountered by older workers are mainly related to advancement in age, measures in respect of the type of activity in question should to the extent practicable be applied so as to—

(a) remedy those conditions of work and of the working environment that are likely to hasten the ageing process;

(b) modify the forms of work organisation and working time which lead to stress or to an excessive pace of work in relation to the possibilities of the workers concerned, in particular by limiting overtime;

(c) adapt the job and its content to the worker by recourse to all available technical means and, in particular, to ergonomic principles, so as to preserve health, prevent accidents and maintain working capacity;

(d) provide for a more systematic supervision of the workers' state of health;

10. L'application de la politique mentionnée au paragraphe 3 de la présente recommandation ne devrait pas avoir d'effet préjudiciable sur toute mesure spéciale de protection ou d'assistance des travailleurs âgés reconnue comme nécessaire.

III. Protection

11. Dans le cadre d'une politique nationale d'amélioration des conditions et du milieu de travail à tous les stades de la vie active, des mesures appropriées aux conditions et aux pratiques nationales visant à permettre aux travailleurs âgés de continuer à exercer un emploi dans des conditions satisfaisantes devraient être élaborées avec la participation des organisations représentatives d'employeurs et de travailleurs.

12. (1) Des études devraient être entreprises, avec la participation des organisations d'employeurs et de travailleurs, afin d'identifier les types d'activités susceptibles de hâter le processus de vieillissement ou dans lesquelles les travailleurs âgés rencontrent des difficultés d'adaptation aux exigences du travail, d'en déterminer les raisons et d'y apporter les solutions appropriées.

(2) Ces études pourraient être entreprises dans le cadre d'un système général d'évaluation des tâches et de qualifications correspondantes.

(3) Les résultats des études devraient être largement diffusés, en particulier parmi les organisations d'employeurs et de travailleurs et, le cas échéant, par leur intermédiaire, parmi les travailleurs âgés intéressés.

13. Lorsque les raisons des difficultés d'adaptation rencontrées par les travailleurs âgés sont liées avant tout au vieillissement, des mesures devraient, autant que faire se peut, être prises pour les types d'activités en question, en vue de:

a) remédier aux conditions de travail et du milieu de travail qui risquent d'accélérer le processus de vieillissement;

b) modifier les formes de l'organisation du travail et d'arrangements du temps de travail, lorsqu'elles conduisent à des rythmes excessifs par rapport aux possibilités des travailleurs intéressés, en particulier en limitant les heures supplémentaires;

c) adapter au travailleur le poste de travail et les tâches qu'il comporte par tous les moyens techniques, et en particulier selon les principes de l'ergonomie, de manière à préserver la santé, à prévenir les accidents et à maintenir la capacité de travail;

d) prévoir une surveillance plus systématique de l'état de santé des travailleurs;

(e) provide for such supervision on the job as is appropriate for preserving the workers' safety and health.

14. Among the measures to give effect to Paragraph 13, clause (b), of this Recommendation, the following might be taken at the level of the undertaking, after consulting the workers' representatives or with the participation of their representative organisations, or through collective bargaining, according to the practice prevailing in each country:

(a) reducing the normal daily and weekly hours of work of older workers employed on arduous, hazardous or unhealthy work;

(b) promoting the gradual reduction of hours of work, during a prescribed period prior to the date on which they reach the age normally qualifying workers for an old-age benefit, of all older workers who request such reduction;

(c) increasing annual holidays with pay on the basis of length of service or of age;

(d) enabling older workers to organise their work time and leisure to suit their convenience, particularly by facilitating their part-time employment and providing for flexible working hours;

(e) facilitating the assignment of older workers to jobs performed during normal day-time working hours after a certain number of years of assignment to continuous or semi-continuous shift work.

15. Every effort should be made to meet the difficulties encountered by older workers through guidance and training measures such as those provided for in Paragraph 50 of the Human Resources Development Recommendation, 1975.

16. (1) With the participation of the representative organisations of employers and workers, measures should be taken a view to applying to older workers, wherever possible, systems of remuneration adapted to their needs.

(2) These measures might include—

(a) use of systems of remuneration that take account not only of speed of performance but also of know-how and experience;

(b) the transfer of older workers from work paid by results to work paid by time.

17. Measures might also be taken to make available to older workers if they so desire other employment opportunities in their own or in

e) prévoir sur les lieux de travail la surveillance appropriée pour assurer l'hygiène et la sécurité des travailleurs.

14. Parmi les mesures destinées à donner effet au paragraphe 13, alinéa b), de la présente recommandation, les mesures suivantes pourraient être prises au niveau des entreprises, après consultation des représentants des travailleurs ou avec la participation de leurs organisations représentatives, ou par voie de négociation collective, selon la pratique en usage dans chaque pays:

a) réduire la durée normale du travail, journalière ou hebdomadaire, des travailleurs âgés dans les occupations pénibles, dangereuses ou insalubres;

b) promouvoir la réduction progressive de la durée du travail, pour tous les travailleurs âgés qui le demanderaient, au cours d'une période prescrite précédant la date à laquelle les intéressés doivent atteindre l'âge normal d'admission à prestation de vieillesse;

c) allonger les congés annuels payés sur la base de l'ancienneté ou de l'âge;

d) permettre aux travailleurs âgés d'organiser à leur convenance leur temps de travail et leur temps libre, notamment en leur facilitant le travail à temps partiel et en prévoyant des horaires variables;

e) faciliter l'affectation des travailleurs âgés à des emplois en horaire normal de jour, après un certain nombre d'années d'affectation dans un système de travail par équipes en continu ou en semi-continu.

15. Tous les efforts devraient être faits afin de permettre aux travailleurs âgés de faire face aux difficultés qu'ils rencontrent, grâce à des mesures d'orientation et de formation, telles que celles figurant au paragraphe 50 de la recommandation sur la mise en valeur des ressources humaines, 1975.

16. (1) Avec la participation des organisations représentatives d'employeurs et de travailleurs, des mesures devraient être prises pour appliquer aux travailleurs âgés, dans tous les cas où cela est possible, des systèmes de rémunération adaptés à leurs besoins.

(2) Ces mesures pourraient comprendre:

a) des systèmes de rémunération qui tiennent compte non seulement de la rapidité d'exécution, mais également du savoir-faire et de l'expérience;

b) le transfert des travailleurs âgés d'un travail rémunéré sur la base du rendement à un travail rémunéré au temps.

17. Des mesures pourraient aussi être prises pour offrir aux travailleurs âgés qui le désirent de nouvelles possibilités d'emploi, soit

another occupation in which they can make use of their talents and experience, as far as possible without loss of earnings.

18. In cases of reduction of the workforce, particularly in declining industries, special efforts should be made to take account of the specific needs of older workers, for instance by facilitating retraining for other industries, by providing assistance in securing new employment or by providing adequate income protection or adequate financial compensation.

19. Special efforts should be made to facilitate the entry or re-entry into employment of older persons seeking work after having been out of employment due to their family responsibilities.

IV. Preparation for and Access to Retirement

20. For the purposes of this Part of this Recommendation—

(a) the term “prescribed” means determined by or in virtue of one of the means of action referred to in Paragraph 31 of this Recommendation;

(b) the term “old-age benefit” means a benefit provided in the case of survival beyond a prescribed age;

(c) the term “retirement benefit” means old-age benefit the award of which is subject to the cessation of any gainful activity;

(d) the expression “age normally qualifying workers for an old-age benefit” means the prescribed age for award of old-age benefit with reference to which such an award can be either advanced or postponed;

(e) the term “long-service benefit” means a benefit the grant of which depends only upon the completion of a long qualifying period, irrespective of age;

(f) the term “qualifying period” means a period of contribution, or a period of employment, or a period of residence, or any combination thereof, as may be prescribed.

21. Wherever possible, measures should be taken with a view to—

(a) ensuring that, in a framework allowing for a gradual transition from working life to freedom of activity, retirement is voluntary;

(b) making the age qualifying for an old-age pension flexible.

22. Legislative and other provisions making mandatory the termination of employment at a specified age should be examined in the

dans la même profession, soit dans une autre où ils puissent mettre leurs capacités et leur expérience à profit, et cela si possible sans perte de gain.

18. En cas de réduction d'effectifs, notamment dans les industries en déclin, des efforts spéciaux devraient être faits pour tenir compte des besoins spécifiques des travailleurs âgés, par exemple en facilitant leur recyclage pour d'autres industries, en leur fournissant une aide pour leur assurer un nouvel emploi ou en leur garantissant une protection adéquate de leur revenu ou une compensation financière adéquate.

19. Des efforts spéciaux devraient être faits pour faciliter l'emploi ou le réemploi des personnes âgées cherchant du travail après avoir été sans activité professionnelle en raison de leurs responsabilités familiales.

IV. Préparation et accès à la retraite

20. Aux fins de la présente partie de la présente recommandation:

a) le terme «prescrit» signifie déterminé par ou en vertu de l'une des mesures visées au paragraphe 31 de la présente recommandation;

b) l'expression «prestation de vieillesse» désigne une prestation servie en cas de survivance au-delà d'un âge prescrit;

c) l'expression «prestation de retraite» désigne la prestation de vieillesse dont l'attribution est subordonnée à la cessation de toute activité lucrative;

d) l'expression «âge normal d'admission à prestation de vieillesse» désigne l'âge prescrit à partir duquel l'attribution d'une prestation de vieillesse peut être anticipée ou ajournée;

e) l'expression «prestation d'ancienneté» désigne une prestation dont l'octroi dépend uniquement d'une longue durée de stage, sans condition d'âge;

f) le terme «stage» désigne soit une période de cotisation, soit une période d'emploi, soit une période de résidence, soit une combinaison quelconque de ces périodes, selon ce qui est prescrit.

21. Dans tous les cas où ceci est possible, des mesures devraient être prises afin:

a) de garantir que, dans le cadre d'un système permettant une transition progressive entre la vie professionnelle et un régime de libre activité, le départ à la retraite s'effectue sur une base volontaire;

b) d'assouplir l'âge d'admission à prestation de vieillesse.

22. Les dispositions législatives et autres qui fixent un âge obligatoire pour la cessation des relations de travail devraient être examinées à la

light of the preceding Paragraph and Paragraph 3 of this Recommendation.

23. (1) Subject to its policy regarding special benefits, each Member should endeavour to ensure that older workers whose hours of work are gradually reduced and reach a prescribed level, or who start to work on a part-time basis, receive, during a prescribed period prior to the date on which they reach the age normally qualifying workers for an old-age benefit, a special benefit in partial or full compensation for the reduction in their remuneration.

(2) The amount and conditions of the special benefit referred to in subparagraph (1) of this Paragraph should be prescribed; where appropriate, the special benefit should be treated as earnings for the purpose of calculating old-age benefit and the period during which it is paid should be taken into account in such calculation.

24. (1) Older workers who are unemployed during a prescribed period prior to the date on which they reach the age normally qualifying workers for an old-age benefit should, where an unemployment benefit scheme exists, continue until such date to receive unemployment benefit or adequate income maintenance.

(2) Alternatively, older workers who have been unemployed for at least one year should be eligible for an early retirement benefit during a prescribed period prior to the date on which they reach the age normally qualifying workers for an old-age benefit; the grant of early retirement benefit should not be made dependent upon a qualifying period longer than that required at the age normally qualifying workers for an old-age benefit and its amount, corresponding to that of the benefit the worker concerned would have received at that age, should not be reduced to offset the probable longer duration of payment, but, for the purpose of calculating this amount, the period separating the actual age from the age normally qualifying workers for an old-age benefit need not be included in the qualifying period.

25. (1) Older workers who—

(a) have been engaged in occupations that are deemed arduous or unhealthy, for the purpose of old-age benefit, by national laws or regulations or national practice, or

(b) are recognised as being unfit for work to a degree prescribed, should be eligible, during a prescribed period prior to the date on which they reach the age normally qualifying workers for an old-age benefit, for an early retirement benefit the grant of which may be made depen-

lumière du paragraphe précédent et du paragraphe 3 de la présente recommandation.

23. (1) Sous réserve de la politique qu'il applique en matière de prestations spéciales, tout Membre devrait s'efforcer d'assurer que les travailleurs âgés dont la durée du travail fait l'objet d'une réduction progressive jusqu'à un niveau prescrit, ainsi que ceux qui prennent à temps partiel un nouveau travail, bénéficient, au cours d'une période prescrite précédant la date à laquelle ils doivent atteindre l'âge normal d'admission à prestation de vieillesse, d'une prestation spéciale pour compenser totalement ou partiellement la réduction de leur rémunération.

(2) La prestation spéciale mentionnée au sous-paragraphe (1) ci-dessus devrait être fixée à un taux et selon des règles prescrites; elle devrait, dans les cas appropriés, être assimilée à la rémunération prise en considération pour le calcul de la prestation de vieillesse, et la durée au cours de laquelle elle est versée devrait être prise en compte dans ce calcul.

24. (1) Les travailleurs âgés qui se trouvent en chômage au cours d'une période prescrite précédant la date à laquelle ils doivent atteindre l'âge normal d'admission à prestation de vieillesse devraient, là où existe un régime d'indemnisation du chômage, continuer de bénéficier jusqu'à cette date de prestations de chômage ou d'une garantie de ressources appropriée.

(2) A défaut, les travailleurs âgés qui se trouvent en chômage depuis au moins une année devraient être admis à bénéficier d'une prestation de retraite anticipée au cours d'une période prescrite précédant la date à laquelle ils doivent atteindre l'âge normal d'admission à prestation de vieillesse; toutefois, l'octroi de cette prestation ne devrait pas être subordonné à une durée de stage plus longue que celle requise à cet âge, et son montant, correspondant à celui de la prestation qu'ils auraient reçue à cet âge, ne devrait pas subir d'abattements pour compenser la prolongation probable de sa durée de versement, étant entendu que, pour le calcul de ce montant, la période séparant l'âge effectif de l'âge normal d'admission à prestation pourrait ne pas être prise en considération dans la durée du stage.

25. (1) Les travailleurs âgés qui:

a) soit, ont été occupés à des travaux considérés par la législation ou la pratique nationales comme pénibles ou insalubres aux fins de l'attribution des prestations de vieillesse,

b) soit, sont reconnus inaptes au travail, dans une mesure prescrite, devraient être admis à bénéficier, au cours d'une période prescrite précédant la date à laquelle ils doivent atteindre l'âge normal d'admission à prestation de vieillesse, d'une prestation de retraite

dent upon a prescribed qualifying period; the amount of the benefit, corresponding to that of the benefit the worker concerned would have received at the age normally qualifying workers to an old-age benefit, should not be reduced to offset the probable longer duration of payment, but, for the purpose of calculating this amount, the period separating the actual age from the age normally qualifying workers for an old-age benefit need not be included in the qualifying period.

(2) The provisions of subparagraph (1) of this Paragraph do not apply to—

(a) persons in receipt of an invalidity or other pension on grounds of incapacity for work corresponding to a degree of invalidity or incapacity at least equal to that required to qualify for an early retirement benefit;

(b) persons for whom adequate provision is made through occupational pension schemes or other social security benefits.

26. Older workers to whom Paragraphs 24 and 25 do not apply should be eligible for an early old-age benefit during a prescribed period prior to the date on which they reach the age normally qualifying workers for an old-age benefit, subject to such reductions as may be made in the amount of any periodical old-age benefit they would have received at that age.

27. Under schemes in which the grant of an old-age benefit depends on the payment of contributions or on a period of occupational activity, older workers who have completed a prescribed qualifying period should be entitled to receive a long-service benefit.

28. The provisions of Paragraphs 26 and 27 of this Recommendation need not be applied by schemes in which workers can qualify for an old-age benefit at the age of sixty-five or earlier.

29. Older workers who are fit for work should be able to defer their claim to an old-age benefit beyond the age normally qualifying workers for such a benefit, for example either for the purpose of satisfying all qualifying conditions for benefit or with a view to receiving benefit at a higher rate taking account of the later age at which the benefit is taken and, as the case may be, of the additional work or contributions.

30. (1) Retirement preparation programmes should be implemented during the years preceding the end of working life with the participation of representative organisations of employers and workers and other

anticipée dont l'octroi pourrait être subordonné à une durée de stage prescrite; son montant, correspondant à celui de la prestation qu'ils auraient reçue à âge, ne devrait pas subir d'abattements compensant la prolongation probable de sa durée de versement; toutefois, pour le calcul de ce montant, la période séparant l'âge effectif de l'âge normal d'admission à prestation pourrait ne pas être prise en considération dans la durée du stage.

(2) Les dispositions du sous-paragraphe (1) ci-dessus ne sont pas applicables:

a) aux titulaires d'une pension d'invalidité ou d'incapacité de travail correspondant à un degré d'invalidité ou d'incapacité au moins égal au degré d'incapacité requis pour bénéficier de la prestation de retraite anticipée;

b) aux personnes qui sont couvertes de manière adéquate par des régimes de pensions professionnels ou par d'autres prestations de sécurité sociale.

26. Les travailleurs âgés auxquels les paragraphes 24 et 25 ne sont pas applicables devraient être admis à bénéficier d'une prestation de vieillesse anticipée au cours d'une période prescrite précédant la date à laquelle ils doivent atteindre l'âge normal d'admission à prestation de vieillesse, sous réserve des abattements qui pourraient être apportés au montant de la prestation périodique qu'ils auraient reçue à cet âge.

27. Dans les régimes où l'octroi des prestations de vieillesse dépend d'une condition de cotisation ou d'activité professionnelle, les travailleurs âgés qui justifient d'une durée de stage prescrite devraient être admis à bénéficier d'une prestation d'ancienneté.

28. Les dispositions des paragraphes 26 et 27 de la présente recommandation pourraient ne pas être appliquées dans les régimes où l'âge d'admission à prestation de vieillesse est fixé à soixante-cinq ans ou moins.

29. Les travailleurs âgés qui sont aptes au travail devraient pouvoir ajourner leur demande de prestation de vieillesse au-delà de l'âge normal d'admission afin, par exemple, soit de remplir toutes les conditions de stage requises pour en bénéficier, soit d'améliorer leurs prestations en considération de l'âge plus avancé et, le cas échéant, du travail additionnel fourni et des cotisations supplémentaires versées.

30. (1) Des programmes de préparation à la retraite devraient être mis en oeuvre au cours des années précédant la fin de la vie professionnelle, avec la participation des organisations représentatives des employeurs et

bodies concerned. In this connection, account should be taken of the Paid Educational Leave Convention, 1974.

(2) Such programmes should, in particular, enable the persons concerned to make plans for their retirement and to adapt to the new situation by providing them with information on—

(a) income and, in particular, the old-age benefit they can expect to receive, their tax status as pensioners, and the related advantages available to them such as medical care, social services and any reduction in the cost of certain public services;

(b) the opportunities and conditions for continuing an occupational activity, particularly on a part-time basis, and on the possibility of establishing themselves as self-employed;

(c) the ageing process and measures to attenuate it such as medical examinations, physical exercise and appropriate diet;

(d) how to use leisure time;

(e) the availability of facilities for the education of adults, whether for coping with the particular problems of retirement or for maintaining or developing interests and skills.

V. Implementation

31. Effect may be given to this Recommendation, by stages as necessary, through laws or regulations or collective agreements or in any other manner consistent with national practice and taking account of national economic and social conditions.

32. Appropriate measures should be taken with view to informing the public and, more particularly, those responsible for guidance, training, placement and the social services concerned, as well as employers, workers and their respective organisations, of the problems which older workers may encounter in respect, in particular, of the matters dealt with in Paragraph 5 of this Recommendation and of the desirability of helping them to overcome such problems.

33. Measures should be taken to ensure that older workers are fully informed of their rights and opportunities and encouraged to avail themselves of them.

The foregoing is the authentic text of the Recommendation duly adopted by the General Conference of the International Labour

des travailleurs et des autres organismes intéressés. Il y aurait lieu de prendre en considération, à cet égard, la convention sur le congé-éducation payé, 1974.

(2) De tels programmes devraient, en particulier, permettre aux intéressés de prévoir les dispositions à prendre en vue de leur retraite et de s'adapter à cette nouvelle situations sur:

a) les revenus, et en particulier les prestations de vieillesse qu'ils peuvent s'attendre à recevoir, le régime fiscal applicable aux pensionnés et les avantages annexes qui leur sont accordés, tels que soins médicaux, services sociaux et réductions sur les tarifs de certains services publics;

b) les possibilités et conditions de la poursuite d'une activité professionnelle, notamment à temps partiel, ainsi que sur la possibilité de s'établir comme travailleurs indépendants;

c) le vieillissement individuel et les moyens de le prévenir, tels qu'examens de santé, exercice physique, régime alimentaire;

d) l'utilisation des loisirs;

e) les facilités disponibles pour l'éducation des adultes, soit pour répondre aux problèmes spécifiques de la retraite, soit pour maintenir ou développer des champs d'intérêt et des qualifications.

V. Application

31. La présente recommandation pourra être mise en oeuvre par voie de législation, de conventions collectives, ou par toute autre méthode conforme à la pratique nationale et tenant compte des conditions économiques et sociales nationales, si nécessaire en procédant par étapes.

32. Des mesures appropriées devraient être prises en vue d'informer le public – en particulier le personnel chargé de l'orientation, de la formation, du placement et des autres services sociaux intéressés, ainsi que les employeurs, les travailleurs et leurs orgni organisations respectives – des problèmes que les travailleurs âgés peuvent rencontrer à l'égard, notamment, des questions visées au paragraphe 5 de la présente recommandation, et de l'intérêt qu'il y a à aider ces travailleurs en vue de surmonter lesdits problèmes.

33. Des mesures devraient être prises pour s'assurer que les travailleurs âgés sont pleinement informés des droits et des possibilités dont ils peuvent se prévaloir, et pour les encourager à les utiliser.

Le texte qui précède est le texte authentique de la recommandation dûment adoptée par la Conférence générale de l'Organisation

Organisation during its Sixtysixth Session which was held at Geneva and declared closed the twenty-fifth day of June 1980.

IN FAITH WHEREOF we have appended our signatures this twenty-fifth day of June 1980.

The President of the Conference,

(sd.) G. WEISSÉNBÉRG

The Director-General of the International Labour Office,

(sd.) FRANCIS BLANCHARD

internationale du Travail dans sa soixante-sixième session qui s'est tenue à Genève et qui a été déclarée close le 25 juin 1980.

EN FOI DE QUOI ont apposé leurs signatures, ce vingt-cinquième jour de juin 1980:

Le Président de la Conférence,

(s.) G. WEISSENBERG

Le Directeur général du Bureau international du Travail,

(s.) FRANCIS BLANCHARD

Aanbeveling 162 betreffende oudere werknemers

De Algemene Conferentie van de Internationale Arbeidsorganisatie, Bijeengeroepen te Genève door de Raad van Beheer van het Internationale Arbeidsbureau en aldaar bijeengekomen in haar zesenzestigste Zitting op 4 juni 1980;

In herinnering brengend dat in het Verdrag en de Aanbeveling betreffende discriminatie (arbeid en beroep), 1958, leeftijd niet voorkomt in de opsomming van gronden voor discriminatie, maar dat Verdrag en Aanbeveling voorzien in de mogelijkheid tot uitbreiding van de opsomming;

In herinnering brengend de bijzondere bepalingen inzake oudere werknemers in de Aanbeveling betreffende het werkgelegenheidsbeleid, 1964 en in de Aanbeveling betreffende de ontwikkeling van menselijke hulpbronnen, 1975;

In herinnering brengend de bepalingen van bestaande akten inzake de sociale zekerheid van ouderen, in het bijzonder die van het Verdrag en van de Aanbeveling betreffende uitkeringen bij invaliditeit en ouderdom en aan nagelaten betrekkingen, 1967;

Eveneens in herinnering brengend de bepalingen van artikel 6, derde lid, van de Verklaring inzake gelijkheid van kansen en behandeling voor vrouwelijke werknemers, aanvaard door de Internationale Arbeidsconferentie in haar zestigste Zitting in 1975; en

Overwegend dat het gewenst is de bestaande akten aan te vullen met normen inzake gelijkheid van kansen en behandeling voor oudere werknemers, inzake hun bescherming in de arbeid en inzake de voorbereiding op en de mogelijkheid van pensionering;

Besloten hebbend tot het aannemen van bepaalde voorstellen betreffende oudere werknemers: arbeid en pensionering, welk onderwerp als vierde punt op de agenda van de Zitting voorkomt;

Vastgesteld hebbend dat deze voorstellen de vorm van een Aanbeveling dienen te krijgen

aanvaardt heden, de drieëntwintigste juni van het jaar negentienhonderd tachtig, de volgende Aanbeveling, die kan worden aangehaald als Aanbeveling betreffende oudere werknemers, 1980:

I. Algemene bepalingen

1. (1) Deze Aanbeveling is van toepassing op alle werknemers die kans lopen op grond van het vorderen in leeftijd moeilijkheden te onderkennen in arbeid en beroep.

(2) Bij uitvoering van deze Aanbeveling kan in elk land, op een wijze

die in overeenstemming is met de nationale wetten, voorschriften en gebruiken en aangepast aan de plaatselijke omstandigheden, een nauwkeuriger omschrijving van de werknemers waarop deze Aanbeveling van toepassing is, worden gekozen met verwijzing naar specifieke leeftijds-groepen.

(3) De werknemers op wie deze Aanbeveling van toepassing is worden hierna genoemd: „oudere werknemers”.

2. Werkgelegenheidsproblemen van oudere werknemers dienen in het kader van een allesomvattende en evenwichtige strategie voor volledige werkgelegenheid en – op ondernemingsniveau – in het kader van een allesomvattend en evenwichtig sociaal beleid te worden behandeld, waarbij naar behoren rekening wordt gehouden met alle bevolkingsgroepen en de werkgelegenheidsproblemen van de ene groep niet op een andere groep worden afgewenteld.

II. Gelijke kansen en gelijke behandeling

3. Elk Lid dient binnen het kader van een nationaal beleid ter bevordering van gelijke kansen en gelijke behandeling van werknemers, ongeacht hun leeftijd, en in het kader van de desbetreffende wetten, voorschriften en gebruiken, maatregelen te treffen ter voorkoming van discriminatie van oudere werknemers in arbeid en beroep.

4. Elk Lid dient, door middel van aan de nationale omstandigheden en gebruiken aangepaste methoden:

a) voorzieningen te treffen voor de doeltreffende medewerking van werkgevers- en werknemersorganisaties bij het formuleren van het in paragraaf 3 van deze Aanbeveling vermelde beleid;

b) voorzieningen te treffen voor de doeltreffende medewerking van werkgevers- en werknemersorganisaties bij het bevorderen van de aanvaarding en de naleving van dit beleid;

c) wetten uit te vaardigen en/of programma's te bevorderen die er op gericht zijn de aanvaarding en naleving van dat beleid te verzekeren.

5. Oudere werknemers dienen zonder discriminatie op grond van hun leeftijd, gelijke kansen en behandeling te genieten als andere werknemers, in het bijzonder met betrekking tot:

a) de toegang tot de diensten voor beroepskeuze en beroepsvoorlichting en arbeidsbemiddeling;

b) de mogelijkheid – rekening houdend met hun persoonlijke vaardigheden, ervaringen en bekwaamheden – van:

i) werk naar keuze zowel in de openbare als in de particuliere sector, met dien verstande dat in buitengewone gevallen leeftijdsgrenzen mogen worden gesteld wegens bijzondere eisen, voorwaarden of regels met betrekking tot bepaalde soorten werk;

ii) faciliteiten op het gebied van de beroepsopleiding in het bijzonder nascholing en herscholing;

iii) betaald educatief verlof, in het bijzonder ten behoeve van scholing en vakbondscursussen;

iv) promotie en taakverdeling;

c) de zekerheid van de arbeidsplaats, afhankelijk van de nationale wetgeving en praktijk met betrekking tot beëindiging van het dienstverband en afhankelijk van de resultaten van het onderzoek als bedoeld in paragraaf 22 van deze Aanbeveling;

d) de beloning voor gelijkwaardig werk;

e) de maatregelen inzake de sociale zekerheid, alsmede de sociale uitkeringen;

f) de arbeidsomstandigheden, met inbegrip van maatregelen op het gebied van de veiligheid en de gezondheid;

g) huisvesting, maatschappelijke dienstverlening en instellingen op het gebied van de gezondheidszorg in het bijzonder wanneer deze verband houden met arbeid of tewerkstelling.

6. Elk Lid dient een onderzoek in te stellen naar de desbetreffende wettelijke bepalingen en administratieve voorschriften en gebruiken, teneinde deze aan te passen aan het beleid, als bedoeld in paragraaf 3 van deze Aanbeveling.

7. Elk Lid dient door middel van aan de nationale omstandigheden en gebruiken aangepaste methoden:

a) zoveel mogelijk de toepassing van het beleid, als bedoeld in paragraaf 3 van deze Aanbeveling, met betrekking tot alle activiteiten onder leiding of toezicht van een openbaar lichaam te verzekeren;

b) de toepassing van dat beleid te bevorderen met betrekking tot alle andere activiteiten, in samenwerking met werkgevers- en werknemersorganisaties en alle andere betrokken organen.

8. Oudere werknemers en werknemersorganisaties, alsmede werkgevers en hun organisaties, dienen toegang te hebben tot die organen die de bevoegdheid bezitten een onderzoek in te stellen naar klachten inzake gelijke kansen en gelijke behandeling, met het oog op het corrigeren van alle praktijken die als strijdig met dit beleid worden beschouwd.

9. Alle passende maatregelen dienen te worden genomen om te verzekeren dat de diensten voor beroepskeuze en beroepsvoorlichting, beroepsopleiding en arbeidsbemiddeling de faciliteiten, adviezen en hulp aan oudere werknemers verschaffen, die zij nodig hebben om ten volle te profiteren van gelijke kansen en gelijke behandeling.

10. De toepassing van het in paragraaf 3 van deze Aanbeveling be-

doelde beleid mag geen nadelige invloed hebben op de ter bescherming van of voor hulp aan oudere werknemers noodzakelijk geachte bijzondere maatregelen.

III. Bescherming

11. Binnen het kader van een nationaal beleid ter verbetering van de arbeidsomstandigheden en het werkmilieu in alle stadia van het beroepsleven dienen met medewerking van de representatieve organisaties van werkgevers en werknemers maatregelen te worden getroffen die in overeenstemming zijn met nationale omstandigheden en gebruiken en ten doel hebben, oudere werknemers in staat te stellen hun arbeid onder bevredigende voorwaarden voort te zetten.

12. (1) Met medewerking van werkgevers- en werknemersorganisaties dienen onderzoeken te worden verricht om de aard vast te stellen van werkzaamheden die het verouderingsproces kunnen versnellen of waarbij oudere werknemers moeilijkheden ondervinden bij de aanpassing aan de eisen van het werk, de oorzaken daarvan op te sporen en daarvoor passende oplossingen te vinden.

(2) Deze onderzoeken kunnen een onderdeel vormen van een algemeen systeem voor het waarderen van functies en van de daarbij behorende bekwaamheden.

(2) De resultaten van de onderzoeken dienen in ruime kring te worden verspreid, in het bijzonder aan werkgevers- en werknemersorganisaties, en in voorkomende gevallen via deze aan de betrokken oudere werknemers.

13. Indien de oorzaken van de aanpassingsmoeilijkheden, ondervonden door oudere werknemers, voornamelijk gelegen zijn in het vorderen in leeftijd, dienen voor zover mogelijk maatregelen te worden getroffen met betrekking tot de aard van de desbetreffende werkzaamheden, ten einde:

a) de arbeidsomstandigheden en het werkmilieu die het verouderingsproces kunnen verhaasten te verbeteren;

b) de vormen van werkorganisatie en werktijd die leiden tot spanningen of tot een te hoog werktempo in verhouding tot de mogelijkheden van de betrokken werknemers, te wijzigen in het bijzonder door het beperken van overwerk;

c) de baan en de taken die deze met zich meebrengt aan te passen aan de werknemer door gebruikmaking van alle beschikbare technische middelen en, in het bijzonder, van ergonomische principes, tot behoud van de gezondheid, ter voorkoming van ongevallen en ter handhaving van de arbeidsgeschiktheid;

d) te zorgen voor een systematischer toezicht op de gezondheidstoestand van de werknemers;

e) te zorgen voor een zodanig toezicht op de arbeidsplaats als noodzakelijk is voor de verzekering van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers.

14. Ter uitvoering van het bepaalde in paragraaf 13, letter (b), van deze Aanbeveling kunnen, na raadpleging van de werknemersvertegenwoordigers of met medewerking van de hen vertegenwoordigende organisaties, of door collectieve onderhandelingen, in overeenstemming met de in ieder land geldende praktijk, onder andere de volgende maatregelen op ondernemingsniveau worden getroffen:

a) het verminderen van de normale dagelijkse en wekelijkse arbeidstijd van oudere werknemers die zwaar, gevaarlijk of ongezond werk verrichten;

b) het bevorderen van de geleidelijke vermindering van de arbeidstijd van alle oudere werknemers die daarom verzoeken, gedurende een voorgeschreven periode voorafgaand aan de datum waarop zij de leeftijd bereiken die normaal recht geeft op een ouderdomsuitkering;

c) het uitbreiden van het jaarlijkse verlof met behoud van loon op basis van diensttijd of leeftijd;

d) oudere werknemers in staat te stellen hun arbeidstijd en vrije tijd in te delen zoals het hun het beste uitkomt, in het bijzonder door het verrichten van deeltijdarbeid voor hen te vergemakkelijken en te zorgen voor glijdende werktijden;

e) het vergemakkelijken van de tewerkstelling van oudere werknemers in functies met normale werktijden overdag, nadat zij een bepaald aantal jaren continu of semi-continu in ploegendienst hebben gewerkt.

15. Alles dient in het werk te worden gesteld om de door oudere werknemers ondervonden moeilijkheden op te lossen door middel van maatregelen op het gebied van voorlichting en opleiding zoals vervat in paragraaf 50 van de Aanbeveling betreffende de ontwikkeling van menselijke hulpbronnen, 1975.

16. (1) Met medewerking van de organisaties die werknemers en werkgevers vertegenwoordigen, dienen maatregelen te worden genomen om, waar mogelijk beloningssystemen toe te passen die aan de behoeften van oudere werknemers zijn aangepast.

(2) Deze maatregelen kunnen omvatten:

a) het gebruik van beloningssystemen waarbij niet alleen rekening wordt gehouden met het werktempo, maar ook met kennis en ervaring;

b) de overplaatsing van oudere werknemers uit functies met betaling volgens prestatie naar die met betaling volgens tijd.

17. Ook kunnen maatregelen worden genomen om aan oudere werknemers, indien zij dit wensen, andere arbeidsmogelijkheden in hun eigen

of in een ander beroep te verschaffen, waarin zij hun vaardigheden en hun ervaring kunnen gebruiken, zulks zoveel mogelijk zonder vermindering van inkomen.

18. In geval van vermindering van het personeel, in het bijzonder in achteruitgaande bedrijfstakken, dient in het bijzonder te worden getracht rekening te houden met de specifieke behoeften van oudere werknemers, bijvoorbeeld door herscholing voor andere bedrijfstakken te vergemakkelijken, door hulp te bieden bij het zoeken van nieuw werk, of door passende inkomensbescherming of geldelijke compensatie te verschaffen.

19. In het bijzonder dient te worden getracht het aanvaarden of hervatten van werk te vergemakkelijken voor ouderen die werk zoeken na een periode van non-activiteit in verband met hun gezinsverantwoordelijkheid.

IV. Voorbereiding op en mogelijkheid van pensionering

20. Voor de toepassing van dit Hoofdstuk van deze Aanbeveling:

a) wordt onder „voorgeschreven” verstaan: bepaald door of krachtens een van de maatregelen, als bedoeld in paragraaf 31 van deze Aanbeveling;

b) wordt onder „ouderdomsuitkering” verstaan: een uitkering na het bereiken van een voorgeschreven leeftijd;

c) wordt onder „pensioenuitkering” verstaan: een ouderdomsuitkering waarvan de toekenning afhankelijk is van de beëindiging van enige betaalde arbeid;

d) wordt onder de „leeftijd die werknemers normaal recht geeft op een ouderdomsuitkering” verstaan: de voor toekenning van een ouderdomsuitkering voorgeschreven leeftijd uitgaande waarvan deze toekenning kan worden vervroegd of uitgesteld;

e) wordt onder „uitkering wegens langdurig dienstverband” verstaan: een uitkering waarvan de toekenning uitsluitend van de beëindiging van een lange wachttijd, ongeacht de leeftijd, afhankelijk is;

f) wordt onder „wachttijd” verstaan: een tijdvak van premiebetaling, arbeid of wonen, of een combinatie van deze tijdvakken, al naar is voorgeschreven.

21. Voor zover mogelijk dienen maatregelen te worden genomen om:

a) te waarborgen dat in het kader van een geleidelijke overgang van de periode waarin iemand een beroep uitoefent naar vrijheid van activiteit, de pensionering vrijwillig is;

b) de leeftijd die recht geeft op een ouderdomspensioen, flexibel te maken.

22. Wettelijke en andere bepalingen die de beëindiging van het dienstverband op een bepaalde leeftijd verplicht stellen, dienen te worden getoetst aan het gestelde in de voorgaande paragraaf en paragraaf 3 van deze Aanbeveling.

23. (1) In het kader van zijn beleid met betrekking tot bijzondere uitkeringen, dient ieder Lid te trachten te waarborgen dat oudere werknemers wier arbeidstijd geleidelijk wordt verminderd tot een voorgeschreven niveau of die met deeltijdarbeid beginnen, gedurende een voorgeschreven periode vóór de datum waarop zij de leeftijd bereiken die werknemers normaal recht geeft op een ouderdomsuitkering, een bijzondere uitkering ontvangen als gedeeltelijke of volledige compensatie voor de vermindering van hun loon.

(2) De hoogte en de voorwaarden van de bijzondere uitkering, als bedoeld in punt (1) van deze paragraaf dienen te worden voorgeschreven. Waar passend, dient met het oog op de berekening van de ouderdomsuitkering de bijzondere uitkering als inkomen te worden beschouwd, terwijl de duur van deze uitkering bij die berekening in aanmerking dient te worden genomen.

24. (1) Oudere werknemers die werkloos zijn gedurende een voorgeschreven periode vóór de datum waarop zij de leeftijd bereiken die werknemers normaal recht geeft op een ouderdomsuitkering, dienen, waar een werkloosheidsvoorziening bestaat, tot die datum een werkloosheidsuitkering te blijven ontvangen of een garantie van een passend inkomen.

(2) In andere gevallen dienen oudere werknemers die minstens één jaar werkloos zijn, in aanmerking te komen voor een vervroegde pensioenuitkering gedurende een voorgeschreven periode vóór de datum waarop zij de leeftijd bereiken die werknemers normaal recht geeft op een ouderdomsuitkering. De toekenning van een vervroegde pensioenuitkering dient niet afhankelijk te worden gesteld van een langere wachttijd dan die welke vereist is voor de leeftijd die werknemers normaal recht geeft op een ouderdomsuitkering en het bedrag daarvan, overeenkomend met dat van de uitkering die de betrokken werknemer zou hebben ontvangen op die leeftijd, mag niet worden verminderd om de vermoedelijk langere duur van de uitkering te compenseren, met dien verstande dat voor de berekening van dit bedrag de periode tussen de werkelijke leeftijd en de leeftijd die werknemers normaal recht geeft op ouderdomsuitkering, niet in de wachttijd behoeft te worden begrepen.

25. (1) Oudere werknemers:

a) die werkzaam zijn geweest in beroepen die volgens de nationale wetten, voorschriften of praktijk met betrekking tot de toekenning van een ouderdomsuitkering zwaar of ongezond worden geacht, of

(b) ten aanzien van wie een bepaalde graad van arbeidsongeschiktheid is vastgesteld, dienen gedurende een voorgeschreven periode voorafgaand aan de datum waarop zij de leeftijd bereiken waarop werknemers normaal recht hebben op een ouderdomsuitkering, in aanmerking te komen voor een vervroegde pensioenuitkering waarvan de toekenning afhankelijk kan worden gesteld van een voorgeschreven wachttijd; het bedrag van deze uitkering, overeenkomend met dat van de uitkering die de betrokken werknemer zou hebben ontvangen op de leeftijd waarop werknemers normaal in aanmerking komen voor een ouderdomsuitkering, mag niet worden verminderd om de vermoedelijk langere duur van de uitkering te compenseren; echter, voor de berekening van dit bedrag behoeft de periode tussen de werkelijke leeftijd en de leeftijd waarop werknemers normaal in aanmerking komen voor een ouderdomsuitkering niet in de wachttijd te worden begrepen.

(2) De bepalingen van punt (1) van deze paragraaf zijn niet van toepassing op:

a) personen die een invaliditeitspensioen of een ander pensioen ontvangen op grond van arbeidsongeschiktheid, overeenkomend met een graad van invaliditeit of arbeidsongeschiktheid, die ten minste gelijk is aan die welke vereist is om in aanmerking te komen voor een vervroegde pensioenuitkering;

b) personen voor wie een passende voorziening is getroffen door middel van beroepspensioenfondsen of andere uitkeringen krachtens de sociale zekerheid.

26. Oudere werknemers op wie de paragrafen 24 en 25 niet van toepassing zijn, dienen in aanmerking te komen voor een vervroegde ouderdomsuitkering gedurende een voorgeschreven periode voorafgaand aan de datum waarop zij de leeftijd bereiken waarop werknemers normaal recht hebben op een ouderdomsuitkering, behoudens de eventuele kortingen op enige periodieke ouderdomsuitkering die zij op die leeftijd zouden hebben ontvangen.

27. In het geval van regelingen waarin de toekenning van een ouderdomsuitkering afhankelijk is van premiebetaling of een arbeidsperiode, dienen oudere werknemers die een voorgeschreven wachttijd hebben vervuld in aanmerking te komen voor een uitkering wegens langdurig dienstverband.

28. De bepalingen van de paragrafen 26 en 27 van deze Aanbeveling behoeven niet te worden toegepast bij regelingen waarin werknemers in aanmerking kunnen komen voor een ouderdomsuitkering op vijftienjarige leeftijd of eerder.

29. Oudere werknemers die in staat zijn arbeid te verrichten, dienen hun aanspraak op ouderdomsuitkering te kunnen uitstellen tot na de leeftijd waarop werknemers normaal in aanmerking komen voor een

dergelijke uitkering, bijvoorbeeld met het doel alle gestelde voorwaarden voor een uitkering te vervullen, of met het oog op het ontvangen van een hogere uitkering, waarbij rekening wordt gehouden met de latere leeftijd waarop de uitkering wordt genoten, en, naar gelang zulks het geval is, met de verrichte extra arbeid of de betaalde extra premies.

30. (1) In de jaren, voorafgaand aan de pensionering, dienen met medewerking van organisaties die de werkgevers en werknemers vertegenwoordigen en andere betrokken organen programma's ter voorbereiding op de pensionering te worden opgesteld. Daarbij dient rekening te worden gehouden met het Verdrag betreffende betaald scholings- en vormingsverlof, 1974.

(2) Deze programma's dienen in het bijzonder de betrokken personen in staat te stellen plannen voor hun pensionering te maken en zich aan de nieuwe situatie aan te passen, door hun informatie te verstrekken over:

a) het inkomen en, in het bijzonder de ouderdomsuitkering die zij kunnen verwachten, de voor gepensioneerden geldende belastingregelen, alsmede de daarmee verband houdende aan hen toegekende voordelen, zoals medische hulp, maatschappelijke dienstverlening en kortingen op de tarieven van bepaalde openbare diensten;

b) de mogelijkheden en voorwaarden om betaalde arbeid te blijven verrichten, in het bijzonder in de vorm van deeltijdarbeid, en de mogelijkheid tot vestiging als zelfstandige;

c) het verouderingsproces en de middelen om dit te vertragen, zoals medisch onderzoek, lichamelijke oefening en een passend dieet;

d) vrijetijdsbesteding;

e) mogelijkheid van deelneming aan vormingscursussen voor volwassenen, hetzij om het hoofd te kunnen bieden aan de bijzondere problemen in verband met de pensionering hetzij voor het behouden of het ontplooien van interesses en vaardigheden.

V. Uitvoering

31. Aan deze Aanbeveling kan, zo nodig in fasen, uitvoering worden gegeven door middel van wetten, voorschriften of collectieve overeenkomsten, of op iedere andere wijze die in overeenstemming is met de nationale gebruiken en waarbij rekening wordt gehouden met de nationale economische en sociale omstandigheden.

32. Passende maatregelen dienen te worden genomen ten behoeve van de informatie van het publiek, en meer in het bijzonder van degenen die belast zijn met voorlichting, scholing en arbeidsbemiddeling, en van de betrokken sociale diensten, alsmede van de werkgevers, de werknemers en hun onderscheiden organisaties omtrent de problemen

die oudere werknemers kunnen ondervinden, in het bijzonder met betrekking tot de vraagstukken als bedoeld in paragraaf 5 van deze Aanbeveling en omtrent de wenselijkheid hen te helpen bij de oplossing van deze problemen.

33. Maatregelen dienen te worden getroffen om te waarborgen dat oudere werknemers volledig worden ingelicht over hun rechten en mogelijkheden en worden aangemoedigd daarvan gebruik te maken.

De voorgaande tekst is de authentieke tekst van de Aanbeveling, naar behoren aangenomen door de Algemene Conferentie van de Internationale Arbeidsorganisatie tijdens haar zesenzestigste zitting, welke werd gehouden te Genève en voor gesloten werd verklaard op de vijftiengste juni 1980.

TEN BLIJKE WAARVAN wij onze handtekening hebben geplaatst op de vijftiengste juni 1980.

De Voorzitter van de Conferentie,

(w.g.) G. WEISSENBERG

De Directeur-Generaal van het Internationale Arbeidsbureau,

(w.g.) FRANCIS BLANCHARD

Uitgegeven de *tiende* april 1981.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
C. A. VAN DER KLAUW